МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Н А К А З

27.10.2021 Київ №1141/4088

Про затвердження Концепції
розвитку щоденного спорту
в закладах освіти

На виконання пункту 624 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 276-р,

НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити Концепцію розвитку щоденного спорту в закладах освіти, що додається.

2. Міністерству освіти і науки України:
забезпечити подання в установленому порядку цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;
спільно з Міністерством молоді та спорту України розробити та затвердити в шестимісячний строк план заходів щодо реалізації Концепції.

3. Відділу преси та інформації Міністерства освіти і науки України і відділу взаємодії з громадськістю та засобами масової інформації Міністерства молоді та спорту України забезпечити оприлюднення цього наказу на офіційних вебсайтах.

4. Цей наказ набирає чинності з 01 січня 2022 року.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра освіти і науки України та заступника Міністра молоді та спорту України згідно з розподілом функціональних обов'язків.

Міністр освіти і
науки України Сергій ШКАРЛЕТ

Міністр молоді та
спорту України Вадим ГУТЦАЙТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України,
Міністерства молоді та спорту України
«27» жовтня 2021 року № 1141/4088

КОНЦЕПЦІЯ
розвитку щоденного спорту в закладах освіти

І. Загальна частина

1. З метою створення для здобувачів освіти належних умов для заняття руховою активністю та формування ставлення до занять фізичною культурою і спортом як до важливої складової здорового способу життя відповідно до пункту 624 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 276-р, передбачено затвердження Концепції розвитку щоденного спорту в закладах освіти.

2. Фізична культура у сфері освіти базується на державних стандартах освіти, спрямованих на забезпечення науково-обґрунтованих норм рухової активності здобувачів освіти з урахуванням стану їхнього здоров'я, рівня фізичного і психічного розвитку та розроблених відповідно до законів України «Про фізичну культуру і спорт», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про вищу освіту», «Про позашкільну освіту», Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01 березня 2017 року № 115.

ІІ. Проблеми, які потребують розв'язання

1. Недостатня рухова активність, нездорове харчування, куріння, надмірне вживання алкоголю, наркотичних речовин – основні причини виникнення хронічних захворювань, таких як захворювання серця, рак, інсульт і діабет, які є основними причинами смертності в Україні серед дорослих.

Ці фактори ризику зазвичай формуються в дитячому та підлітковому віці, а фізіологічні процеси, які призводять до розвитку хронічних захворювань, також можуть початися в юності.

2. Рухова і фізична активність є важливим чинником формування, збереження, зміцнення здоров'я та розвитку людини, особливо в дитячому, підлітковому та юнацькому віці. Завдяки здатності організму до саморегуляції відбувається його адаптація до змін зовнішнього середовища, організм стає стійкішим і життєздатнішим.

3. Численні спостереження свідчать, що в останні роки у більшості дітей та молоді спостерігається дефіцит рухової активності упродовж дня. У зв'язку з цим постає проблема вдосконалення рухового режиму дітей та молоді, і виявлення умов, що забезпечують його активізацію.

4. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я в 2019 році за рівнем здоров'я українці перебували на 93 місці із 169 країн світу. В Україні щороку від серцево-судинних захворювань помирають тисячі українців. Регулярні заняття фізичною культурою допомагають знизити рівень захворюваності на хвороби серцево-судинної системи до 36 відсотків, зменшити негативний вплив на організм людини шкідливих звичок, підвищити рівень стресостійкості та уникнути проявів асоціальної поведінки, сприяти розвитку всіх сфер суспільства.

5. У 2019 році кількість здобувачів освіти, які відвідували заняття з фізичної культури, складає 5 513,4 млн. осіб (з них кількість осіб, які відвідували заняття три рази на тиждень – 3 625,2 млн. осіб, чотири години на тиждень – 177,1 тис. осіб), у 2018 році цей показник становив 5 570,0 млн. осіб (з них кількість осіб, які відвідували заняття три рази на тиждень – 3 406,0 млн. осіб, чотири години на тиждень – 214,5 тис. осіб).

6. Виклики, пов'язані з формуванням активного та відповідального громадянина з високим почуттям власної гідності, стійкою громадянською позицією, готовністю до виконання громадянських обов'язків, потребують комплексного підходу до вирішення поставлених завдань та формуються саме під час здобування освіти.

7. Вагомим елементом щоденної рухової активності в закладах освіти усіх типів та форм власності має стати формування та розвиток у здобувачів освіти фізичних якостей, відповідального ставлення до власного здоров'я, інтересів України, захисту її суверенітету та територіальної цілісності, забезпечення безпеки та усвідомлення спільності інтересів людини та держави, розвиток національної ідентичності, що полягає в опануванні знаннями, практичними вміннями і навичками.

III. Мета і строки реалізації Концепції

1. Метою Концепції є запровадження новітніх підходів до фізичного виховання здобувачів освіти, створення умов для фізичного розвитку та рухової активності, зміцнення здоров'я, посилення мотивації до систематичних занять фізичною культурою і спортом.

2. Концепцією визначаються пріоритетні напрями діяльності, які реалізовуються шляхом:

розроблення нових підходів до проведення уроків з фізичної культури та занять з фізичного виховання у закладах освіти усіх типів та форм власності, як органічної складової здорового способу життя, з урахуванням інклюзивності для осіб з інвалідністю;

посилення відповідальності керівників закладів освіти усіх типів та форм власності для забезпечення належного рівня рухової активності;

забезпечення постійного медико-педагогічного контролю за фізичним станом здоров'я здобувачів освіти у закладах освіти усіх типів та форм власності.

3. Реалізація Концепції передбачена на період до 2030 року.

IV. Шляхи і способи розв'язання проблем

1. Розв'язання проблем передбачається здійснити шляхом формування в здобувачів освіти фізичного, психічного та морального здоров'я націленого на їхню підготовку до активного життя, професійної діяльності та захисту Батьківщини.

2. Реалізація Концепції передбачається за такими напрямами:

1) організаційно-педагогічні основи фізичного виховання, що включає:

розробку модельної навчальної програми з фізичної культури для закладів загальної середньої освіти з урахуванням: мінімальної та максимальної кількості обов'язкових навчальних занять; віку та стану здоров'я здобувачів освіти; вибору та збільшення кількості видів рухової активності; ґендерної рівності; безпеки і доступності засобів фізичної культури і спорту; збільшення моторної щільності уроків; впровадження нових форм організації і проведення уроків; наскрізного розвитку фізичних якостей; здобуття теоретичних знань та практичних вмінь і навичок; оцінювання освітніх досягнень здобувачів освіти; визначення обсягу фізичного навантаження під час проведення уроків з фізичної культури в закладах освіти усіх типів та форм власності; комплексності і відповідності засобів, підходів, методик організації уроків, до інших форм фізичного виховання у закладі освіти (розробка інтерактивних методичних посібників/рекомендацій до модельної навчальної програми, організація уроків у спеціальних медичних групах);

удосконалення методики проведення позаурочних заходів фізкультурно-оздоровчого спрямування для всіх здобувачів освіти, батьків, населення громади;

заняття у спортивних гуртках і секціях, групах загальної фізичної підготовки (ЗФП), групах лікувальної фізичної культури (ЛФК), закладах спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання, дитячо-юнацьких спортивних школах, спортивних клубах, фізкультурно-спортивних товариствах;

самостійні заняття руховою активністю та фізичними вправами, виконання в домашніх умовах завдань з фізичної культури та інше, взаємозв'язок урочної та позаурочної форм роботи (вивчення нових форм та розроблення сучасних методичних рекомендацій/посібників для проведення позаурочної роботи);

організацію та проведення щоденної рухової активності, фізкультурно-оздоровчих заходів з поєднанням традиційних та інноваційних підходів і форм проведення (шкільні, селищні, міські, всеукраїнські фан-змагання JuniorZ, міні-змагання під час уроків, фестивалі, челенджі, флешмоби, ранкова гімнастика, фізкультхвилинки під час уроків та занять, активні перерви, години здоров'я за потреби із застосуванням онлайн формату), спрямованих на популяризацію здорового способу життя з використанням сучасних видів

активності, зокрема естафет Cool Games, рухливих і спортивних ігор та варіативних модулів програми з фізичної культури, віддаючи перевагу безконтактним, доступним, безпечним видам спорту і рухової активності;

забезпечення інклюзивного навчання та соціалізацію осіб з інвалідністю та осіб з особливими освітніми потребами у сфері фізичної культури;

організацію навчання з фізичної культури у спеціальних класах закладів загальної середньої освіти, спеціальних закладах загальної середньої освіти, навчально-реабілітаційних центрах тощо;

забезпечення індивідуального вибору виду рухової активності чи спорту;

створення умов для самовираження і самореалізації під час уроків з фізичної культури та занять з фізичного виховання, участі у фізкультурно-оздоровчих заходах, незалежно від рівня підготовленості здобувачів освіти і наявності особливих освітніх потреб;

проведення відкритих уроків із залученням провідних спортсменів, тренерів, ветеранів спорту та виявлення талановитих здобувачів освіти для занять у дитячо-юнацьких спортивних школах з метою розвитку здібностей в обраному виді спорту, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту;

організацію спортивних секцій (заняття фітнесом, аеробікою, чирлідингом, спортивними та рухливими іграми, йогою тощо) для педагогічних працівників закладів освіти усіх типів та форм власності та інших груп населення;

організацію та проведення підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури, викладачів з фізичного виховання, керівників гуртків, тренерів;

проведення семінарів, конференцій, майстер-класів, спрямованих на впровадження сучасних рухових активностей на уроках фізичної культури, заняттях з фізичного виховання за участю педагогічних працівників закладів освіти усіх типів та форм власності, а також їх залучення до участі та організації фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів серед здобувачів освіти;

2) нормативне забезпечення, що включає:

удосконалення та розроблення рекомендацій щодо обсягів рухової активності з урахуванням віку здобувачів освіти, мінімальної кількості обов'язкових навчальних занять, норм матеріально-технічного і фінансового забезпечення процесу викладання фізичної культури та фізичного виховання у закладах освіти усіх типів та форм власності;

створення законодавчої і нормативної бази для впровадження різноманітних форм, способів організації і проведення уроків з фізичної культури та занять з фізичного виховання;

розроблення критеріїв забезпечення належного рівня рухової активності у закладах освіти усіх типів та форм власності з метою оцінки діяльності і відповідальності керівників цих закладів;

3) наукове забезпечення, що включає:

розробку нормативно-правових основ фізичного виховання здобувачів освіти з урахуванням впливу несприятливих екологічних факторів;

розроблення критеріїв оцінювання умінь та належного рівня рухової активності у закладах освіти усіх типів та форм власності, методик корекції та підвищення ефективності діяльності закладів освіти усіх типів та форм власності;

проведення аналізу рівня фізичної підготовленості здобувачів освіти згідно з визначеною державною системою оцінки фізичної підготовленості населення, тестів (нормативні показники фізичної підготовленості повинні відповідати міжнародним стандартам, бути науково обґрунтованими та доступними для вихователів дошкільних закладів, учителів фізичної культури, викладачів фізичного виховання закладів освіти усіх типів та форм власності, складати основу для оцінювання освітніх досягнень з фізичної культури здобувачів освіти);

використання комп'ютерних технологій для розробки індивідуальних фізкультурно-оздоровчих програм, обліку освітніх і спортивних досягнень, планів спортивної підготовки та їх супровід під час проведення занять/уроків з фізичного виховання, позаурочних, фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів;

забезпечення умов для створення нових гуртків, спортивних секцій, організації, фінансування і проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів з використанням інноваційних підходів і варіативних модулів;

забезпечення умов для вибору виду рухової активності, запровадження оцінювання освітніх досягнень із урахуванням результатів самостійних занять, змін у планування та обліку роботи вчителів, нових форм документації;

4) методичне та інформаційне забезпечення, що включає:

фундаментальних змін у роботі методичних та науково-дослідних центрів, наукових лабораторій для впровадження нових форм організації і управління науковою діяльністю у сфері фізичного виховання та спорту;

широкого висвітлення заходів з реалізації Концепції у засобах масової інформації, різних вебресурсах, розміщення соціальної реклами щодо переваг оздоровчої рухової активності;

залучення до участі у заходах із популяризації фізичного виховання та спорту популярних діячів спорту, шоу-бізнесу, політичних та громадських діячів, інших зацікавлених осіб;

5) здійснення медичними працівниками профілактичних та оздоровчих заходів в усіх закладах освіти, проведення моніторингу стану здоров'я;

6) кадрове забезпечення, що включає:

реалізація напряму передбачає підвищення педагогічної та професійної майстерності шляхом організації курсів підвищення кваліфікації та атестації:

вчителів фізичної культури та викладачів з фізичного виховання, проходження ними атестації не менше одного разу на п'ять років, крім випадків позачергової атестації;

фахівців сфери фізичної культури та спорту і тренерів, проходження ними атестації раз на чотири роки;

фізичне виховання в системі освіти здійснюється штатними фахівцями фізичного виховання дошкільних установ; вчителями фізичної культури і викладачами фізичного виховання закладів загальної середньої освіти, закладів професійної (професійно-технічної) освіти, закладів фахової передвищої освіти, закладів вищої освіти; тренерами-викладачами дитячо-юнацьких спортивних шкіл; вчителями з видів спорту (тренерами-викладачами) закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання, що мають спеціальну фізичну освіту;

7) матеріально-технічне забезпечення, що включає:

модернізацію об'єктів спортивної інфраструктури закладів освіти (спортивних споруд) відповідно до вимог освітнього процесу, вимог сучасності та інноваційних підходів, проведення реконструкції та ремонтних робіт;

забезпечення спортивним інвентарем та облаштування спеціальним обладнанням об'єктів спортивної інфраструктури;

приведення нормативів експлуатації і будівництва матеріально-технічної бази закладів освіти усіх типів та форм власності до сучасних вимог;

створення на спортивних спорудах умов для оздоровчо-лікувальних та навчально-тренувальних занять фізичною культурою для здобувачів освіти з ослабленим здоров'ям, осіб з особливими освітніми потребами та осіб з інвалідністю;

8) фінансове забезпечення, що включає:

розробку і затвердження державних нормативів фінансового і матеріального забезпечення занять фізичною культурою і спортом з розрахунку на один заклад освіти;

залучення позабюджетних джерел фінансування з метою створення сучасних умов викладання фізичної культури та фізичного виховання в закладах освіти усіх типів та форм власності для занять фізичною культурою і спортом;

запровадження реалізації пілотного проекту «Гроші ходять за дитиною» по фінансуванню послуги у закладах позашкільної освіти спортивного профілю – дитячо-юнацьких спортивних школах, у закладах загальної середньої освіти для цільового гарантованого фінансування певних витрат, спрямованих на фізичне виховання здобувачів освіти.

V. Очікувані результати

Реалізація Концепції сприятиме:

формуванню ефективної навчальної системи щоденної рухової активності в закладах освіти на основі впровадження новітніх ефективних підходів до викладання фізичної культури і організації фізичного виховання здобувачів освіти;

створенню нової моделі мотивації здобувачів освіти до занять фізичною культурою та спортом, формуванню сталої потреби у щоденній руховій активності;

створенню умов для занять руховою активністю здобувачів освіти шляхом модернізації, ремонту об'єктів спортивної інфраструктури закладів освіти усіх

типів та форм власності (спортивних споруд), забезпечення відповідним інвентарем та обладнанням;

покращенню показників стану фізичної підготовленості здобувачів освіти;

збільшенню кількості здобувачів освіти, залучених до регулярних занять фізичною культурою та спортом;

формуванню ефективної методичної бази нових підходів до проведення уроків з фізичної культури та занять з фізичного виховання у закладах освіти усіх типів та форм власності, як органічної складової здорового способу життя, з урахуванням інклюзивності для осіб з інвалідністю;

посиленню відповідальності керівників закладів освіти усіх типів та форм власності для забезпечення належного рівня рухової активності здобувачів освіти;

забезпеченню ефективного медико-педагогічного контролю за фізичним станом здоров'я здобувачів освіти у закладах освіти усіх типів та форм власності.

VI. Обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів

1. Реалізація Концепції здійснюється за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

2. Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для реалізації Концепції, визначається щороку з урахуванням можливостей державного і місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством.

Генеральний директор директорату
європейської інтеграції, бюджетування
та узгодження політик
Міністерства освіти і науки України Олександр ПИЖОВ

В. о. директора департаменту фізичної
культури та неолімпійських видів
спорту Міністерства молоді та спорту
України Олександр СТЕЦЕНКО